یک عکس، یک خاطره

باجو، لحظاتی پس از بیرون زدن مهم‌ترین ضربه پنالتی عمرش-۱۹۹۴

۵۳ سال پیش در چنین روزی، برابر هجدهم فوریه ۱۹۶۷ میلادی، روبرتو باجو، فوتبالیست شهیر ایتالیایی در کالدونیو به دنیا آمد. او که هم‌اکنون ریاست کمیته فنی فدراسیون فوتبال ایتالیا را بر عهده دارد، در طول حیات حرفه‌ای خود به داشتن تکنیک ناب و همچنین شَم گلزنی معروف بود. بزرگ‌ترین حسرت دوران فوتبال او را شاید بتوان از دست دادن ضربه پنالتی در فینال جام جهانی ۹۴ آمریکا به شمار آورد که جام قهرمانی را از ایتالیا گرفت و به برزیل داد.

دژاوو

پدر قدرندیده بمب اتمی آمریکا

[شهروند] شهر نیویورک از پنج بخش به نام‌های استاتن آیلند، کوینز، برانکس، بروکلین و منهتن تشکیل شده است. از میان همه این بخش‌ها، شاید بتوان منهتن را مشهورترین ناحیه این شهر و صاحب آوازه‌ای جهانی به شمار آورد. دلیل آن هم مشخص است؛ زیرا بازار بورس مشهور نیویورک، مقر سازمان ملل متحد و همچنین مجسمه آزادی در این بخش قرار گرفته‌اند. اما وقتی به ابتدای نام این بخش از شهر نیویورک واژه «پروژه» را اضافه می‌کنیم و به واژه ترکیبی «پروژه منهتن» می‌رسیم، دیگر همه معانی قبلی از اذهان زدوده شده و باطن و محتوایی کاملا نو از آن زاده می‌شود. این محتوای تازه که شاید تاریک‌ترین زوایای زندگی انسان معاصر را بتوان در حاصل آن جست‌وجو کرد، چیزی نیست جز برنامه ساخت نخستین بمب هسته‌ای تاریخ بشر که ذیل عنوان «پروژه منهتن» شکل گرفت و مولود آن بمب‌های ویرانگری بود که در سال ۱۹۴۵ میلادی به فاصله‌ای کوتاه در دو شهر بزرگ ژاپن منفجر شد. موجودیت پروژه منهتن را پیش از هرچیز باید در نامه لئو زیلارد فیزیکدان مجارستانی و آلبرت اینشتین فیزیکدان آلمانی به فرانکلین روزولت جست‌وجو کرد، آنجا که فیزیکدان‌های نامبرده ضمن هشدار در خصوص تلاش آلمان نازی برای دستیابی به سلاح هسته‌ای، لزوم پیش‌دستی متفقین در این امر را به رئیس جمهوری وقت ایالات متحده یادآور شدند.

سکان «پروژه منهتن» در دست هموطن اینشتین

نامه زیلارد و اینشتین در سال ۱۹۳۹ نگاشته شد، اما تهیه مقدمات راه‌اندازی پروژه‌ای که این دو دانشمند از آن با عنوان «عمل پیش‌دستانه» یاد کرده بودند، سه سال به طول انجامید. در سال ۱۹۴۲ و به دستور فرانکلین روزولت ارتش آمریکا «پروژه منهتن» را اجرایی کرد و زمام آن را به دست رابرت اوپنهایمر سپرد. رابرت اوپنهایمر که ۵۲ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۸ فوریه ۱۹۶۷ میلادی، در ۶۳ سالگی درگذشت را شاید بتوان مشهورترین فیزیکدان نظری عصر خود قلمداد کرد. او که همچون آلبرت اینشتین در یک خانواده یهودی آلمانی به دنیا آمده بود، تحصیلات خود را در دانشگاه‌های سطح بالایی چون هاروارد و کمبریج به پایان رسانده و با بزرگ‌ترین فیزیکدان‌های آن دوران یعنی ارنست رادرفورد، نیلز بور، ادوارد تلر، پاول دیراک، ماکس بورن، و... مراوده داشت، کما اینکه خیلی از آنها را نیز در جریان «پروژه منهتن» دعوت به همکاری کرد. آنهایی که تاریخ خوانده‌اند و به تاریخ معاصر خصوصا بخش جنگ جهانی دوم مسلط هستند، خوب می‌دانند که «پروژه منهتن» پس از سه سال زیر نظر او پنهایمر به ثمر رسید و ایالات متحده آمریکا توانست نخستین بمب اتمی تاریخ را جولای ۱۹۴۵ میلادی در آزمایشگاه ملی لس آلاموس (ایالت نیومکزیکو) با موفقیت آزمایش کند. یک ماه بعد از این تاریخ نیز اهالی هیروشیما و ناگازاکی دستپخت اوپنهایمر و همکارانش را با تمام وجود چشیدند تا نقطه پایان جنگ جهانی دوم با انفجار جهنمی‌ترین سلاح تاریخ بشر رقم بخورد.

رابرت اوپنهایمر در چنگ شکارچی کمونیست‌ها

اگر می‌اندیشید دولت آمریکا بعد از موفقیت «پروژه منهتن» مدال لیاقت به سینه اوپنهایمر چسباند، کاملا در اشتباهید؛ چون او خیلی زود به دلیل سوابق چپ‌گرایانه‌اش مورد بازخواست کمیته فعالیت‌های ضدآمریکایی به ریاست جوزف مک‌کارتی قرار گرفت و حتی اجازه امنیتی‌اش برای ورود به مراکزی که در آنها روی پروژه‌های هسته‌ای کار می‌کرد، لغو شد. «کمیته فعالیت‌های ضدآمریکایی» را در واقع باید مولود جوزف مک‌کارتی سناتور جمهوری‌خواه از ایالت ویسکانسین قلمداد کرد که هدف خود را کشف و اخراج کمونیست‌ها از مراکز تأثیرگذار ایالات متحده آمریکا قرار داده بود. شیوه کمیته فعالیت‌های ضد آمریکایی برای شناسایی کمونیست‌ها و سمپات‌های اتحاد جماهیر شوروی مبتنی بر داده‌ها و اطلاعات خامی بود که اصولا کمونیست بودن هیچ‌کس را در هیچ دادگاهی اثبات نمی‌کرد، اما چون مک‌کارتی دستورالعمل اجرایی کمیته تحت نظارت خود را بر اصل «همه کمونیست هستند، مگر آنکه خلافش ثابت شود» قرار داده بود، کسانی چون اوپنهایمر که سال‌ها پیش حضور در میتینگ‌ها و جمع‌های منتسب به گروه‌های چپ‌گرا را تجربه کرده بودند، به هیچ‌وجه نتوانستند از زیربار اتهام کمونیست بودن فرار کنند. اوپنهایمر تا ۱۹۶۳ یعنی سال به قدرت‌رسیدن جان اف. کندی و تعطیل‌شدن کمیته مک‌کارتی از همه پروژه‌های دولتی کنار گذاشته شد و در این سال به پاس خدمات خود به رشد صنعت هسته‌ای ایالات متحده جایزه انریکو فرمی را از وزارت انرژی آمریکا دریافت کرد.

منبع: «بازیگران نمایش اورانیوم» نشر فرزان روز

رابرت اوپنهایمر و آلبرت اینشتین

سناتور مک کارتی

معما

وعده سرخرمن قوام به استالین

نام احمد قوام‌السلطنه در تاریخ معاصر ایران با وقایعی چون نگارش فرمان مشروطیت، بلوای نان، غائله آذربایجان، خروج ارتش سرخ از خاک ایران، قیام محمدتقی خان پسیان، کشتار ۳۰ تیر، و... گره خورده است. احمد قوام همچنین سابقه پنج بار تکیه زدن بر کرسی نخست‌وزیری ایران از دوره قاجار تا پهلوی دوم را در کارنامه خود دارد و با وجود نظر نه چندان مثبت پهلوی‌ها خصوصاً رضاشاه به عُمال سلسله قاجار، این اعتماد تنها بیانگر کاردانی سیاسی و خبرگی مردی است که در دوره پهلوی دوم لقب «حضرت اشرف» را از آن خود کرد و تا زمان مرگ سیاسی‌اش در ماجرای قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ خورشیدی همواره نامزد شماره یک تشکیل دولت در شرایط اضطراری بود. در باب کارنامه احمد قوام و خدمات و خیانت‌های او هزار برگ کاغذ می‌توان سیاه کرد، کما اینکه عملکردش در بلوای نان، مقارن با ۱۳۲۱ خورشیدی که سیاست‌های متفقین ساده‌ترین خوراک جهان یعنی «نان» را از مردم ایران دریغ کرده بود هنوز قابل نقد است. از آن سو سیاست ورزی‌اش در غائله‌هایی چون آذربایجان و مهاباد و دور کردن کشور از خطر تجزیه نیز قابل کتمان نیست و اگر نبود تیزهوشی او و در مجاب کردن ژوزف استالین برای خارج کردن نظامیان اتحاد جماهیر شوروی از خاک ایران، چه بسا تجزیه‌طلبان موفق می‌شدند به پشتوانه استالین و ارتش سرخ او نیات پلید خود را عملی ساخته و زخمی دیگر بر پیکر ایران وارد آورند. آنچه در تاریخ از آن با عنوان «گول زدن استالین توسط احمد قوام» یاد شده است درواقع سلسله اقداماتی سیاسی بود که این سیاستمدار کارکشته برای اجرایی شدن مهم‌ترین مصوبه کنفرانس تهران (با حضور استالین، روزولت و چرچیل) مبنی بر ترک خاک ایران از سوی متفقین بعد از پایان جنگ جهانی دوم به کار بست. به این ترتیب بود که احمد قوام ۷۴ سال پیش در چنین روزی، برابر بیست‌ونهم بهمن ۱۳۲۴ خورشیدی، برای دیدار با رهبر شوروی راهی مسکو شد و با وعده اعطای امتیاز نفت شمال به روس‌ها، از استالین خواست نظامیان خود را از خاک ایران خارج کند. رهبر وقت اتحاد جماهیر شوروی پیشنهاد قوام را پذیرفت و خیلی زود دستور بازگشت ارتش سرخ به پشت مرزها را صادر کرد. اما تردستی مردهزار چهره سیاست ایران در جایی دیگر نمود پیدا کرد و قوام مجلس شورای ملی را واداشت بررسی لایحه اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی را آن‌قدر کش بدهد که دوره مجلس و دولت به پایان رسیده و درنهایت وعده سرخرمن اعطای امتیاز نفت شمال رنگ عمل به خود نگیرد.

احمد قوام (راست) و ایوان ساداچیکف سفیر شوروی در ایران

تاریخ‌نگار

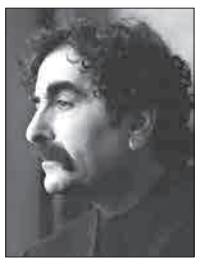

هفتاد سال پیش در چنین روزی، برابر بیست‌ونهم بهمن ۱۳۲۸ خورشیدی، **شهرام ناظری**، موسیقیدان و خواننده برجسته ایرانی در کرمانشاه به دنیا آمد. ناظری در آثار خود بیشتر از شعرهای مولانا بهره می‌برد و توانست سبک جدیدی از موسیقی (ترکیبی از ادبیات حماسی و عرفانی ایران) را به وجود آورد. او از نخستین کسانی است که اشعار شاهنامه فردوسی را با استفاده از موسیقی مقامی اجرا کرده است.

تأسیس **پیمان سنتو**، میان ایران، ترکیه، عراق، پاکستان و انگلستان (۱۹۵۵ میلادی)

بیست سال پیش در چنین روزی، برابر بیست‌ونهم بهمن ۱۳۷۸ خورشیدی، **نادر نادرپور**، شاعر معاصر ایرانی در هفتاد سالگی درگذشت. نادرپور سال ۱۳۳۱ پس از دریافت لیسانس از دانشگاه سوربن پاریس در رشته زبان و ادبیات فرانسه به تهران بازگشت و در وزارت فرهنگ و هنر مشغول به کار شد. او همچنین آثار متعددی از فرانسه به فارسی ترجمه کرد. نادرپور سال‌های پایانی عمر خود را در آمریکا سپری کرد.

جدول

شماره ۱۹۱۴

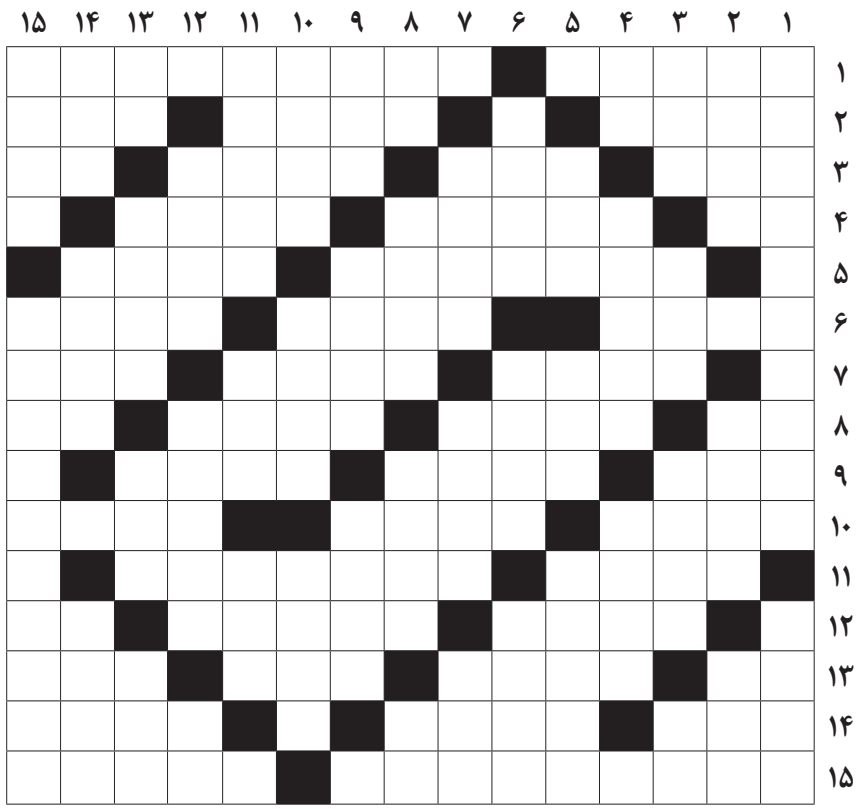

افقی| ۱- عنوان نظامی- پول و مال دیگران را خوردن ۲- دانشگاهی در مصر- سرگشتگی- دندان تیز درندگان ۳- سوراخ شکم- سبزی ضدسرطان- کالا- حرارت بدن ۴- رساله علمی- لزوم- چهار یونانی ۵- از رشته‌های ورزش تیراندازی- بین پیچ و مهره ۶- خراب و دوراندختی- رنگ سرخ مایل به قهوه‌ای- تیم فوتبالی در لالیگای اسپانیا ۷- پرارزش؛ پرخطر- وحشت- موی گردن شیر ۸- از اقمار مشتری- جاده ورودی در شمال- رب‌النوع عشق یونانی‌ها- رطوبت خسیس ۹- دعای زیرلب- ابریشم- ترسناک ۱۰- مهاجم برزیلی منچستر سیتی- پاکدامنی- جدید ۱۱- اسب حنایی‌رنگ- عقیم ۱۲- از بین بردن علف‌های هرز مزارع- قُطرسنج- پسوند شباهت ۱۳- شهر فراری- عدد بلبل- کوزه- دست‌نخورده ۱۴- مستمسک- بهترین نوع قطاب و باقلوا- سیاره مریخ ۱۵- مخفیانه به عملی مبادرت‌ورزیدن- نقصان

عمودی| ۱- ابزار غنی‌سازی اورانیوم- تیراندازی به اهداف پروازی ۲- برنج‌فروش- پل راه‌آهن شمال- درون حاشیه ۳- غاری در قرآن- قصر- منافق- کلمه شگفتی ۴- صدمترمربع- قانون و مقررات- معیار و وزنه ۵- بخشش- پدر ادریس- اسکی معروف کشورمان ۶- سرمربی لیورپول- پرچم- باریک و ظریف ۷- ترویج‌دهنده- خوار- جامه بلند ۸- تخم‌مرغ فرنگی- پول قزاقستان- درخت مسواک- مساوی ۹- نام همسر یعقوب- راه فرار- ترش‌رو ۱۰- کارمزد- دسته هاون- مدافع چپ بارسا ۱۱- از شهرهای ژاپن- جدا- مکر و حیله ۱۲- شهر تشنه فریب- نام چهار حفره در چهره و پیشانی- بنده و شما ۱۳- حرف دهن‌کجی- پایان خصومت- ماست‌چکیده- صدای کلفت ۱۴- صحرا- سرسبزی- مخفیانه ۱۵- بدبختی- پیشنهاد حفر خندق در جنگ احزاب از سوی این صحابه بود

حل جدول شماره ۱۹۱۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	ل	ک	ل	■	ف	س	خ	■	ت	ا	د	و	ا	م
۲	■	ا	م	ی	■	ب	ی	ا	س	■	ل	ف	■	■	ک
۳	ب	■	ا	ک	ر	■	ب	ی	■	گ	و	ی	ا	ن	■
۴	غ	و	ک	■	ن	ی	ا	ک	س	■	ا	ر	ز	ا	ق
۵	ب	ا	ی	ن	■	ل	و	ک	■	س	ر	■	ی	ک	ا
۶	غ	د	■	م	ر	ک	ل	■	ی	س	ر	■	ی	ک	ا
۷	و	ا	ر	■	ت	ن	ا	س	■	ا	و	ک	■	■	ف
۸	ر	ا	ه	ی	■	ک	ل	ر	ا	■	ا	ر	م	ا	ل
۹	ه	■	س	ا	ل	ک	■	ا	ه	ر	ی	م	ن	■	ه
۱۰	ز	ق	و	م	■	ک	و	ل	■	م	س	و	ا	ک	■
۱۱	ی	س	■	ش	ط	■	ر	ه	ا	■	ا	ن	ف	گ	ت
۱۲	م	ا	ک	■	غ	ر	د	■	س	خ	ر	ه	گ	■	س
۱۳	ت	و	ا	ت	ر	■	ر	ک	ف	ی	ر	د	■	ر	ا
۱۴	■	ت	ر	ی	ل	ر	■	ا	ل	ا	ش	■	ک	ر	ه
۱۵	ش	■	ی	ن	■	ی	ا	ت	■	ز	ی	ل	و	■	ل
	ح	چ	ر	ا	ت	■	گ	ب	ه	■	ک	ن	د	ر	■